

Asia: VN/25955/2022

Valtioneuvoston asetus kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleistä asetuksesta

Hankasalmen kunta ei lausu yleisesti mitään.

2. Laskennallisten kustannusten ja lisäosien perushinnat vuodelle 2023 (1 §)

Hankasalmen kunnalla ei ole lausuttavaa perushintoihin ja niiden laskentatapaan.

3. Syrjäisyyksiluvun määräytymisperusteet (2 §)

Asetus muuttaa aiempaa syrjäisyyden määrittelyä niin, että vuoden 2023 syrjäisyyden määrittelyssä luovutaan linnuntie-etäisyydestä ja siirrytään tiestöön perustuvaan saavutettavuuden mittaamiseen.

Tämä muutos on erittäin perusteltu ja kannatettava.

Valtionosuuksien syrjäisyyksillä pitää kompensoida maantieteellisistä etäisyyksistä kunnalle aiheutuvia kustannuksia. Tiestöön perustuva laskentatapa on ehdottomasti linnuntie-etäisyyttä parempi kriteeri. Joukkoliikennettä ja koulukuljetuksia ei hoideta lentokoneilla tai helikoptereilla. Valokuitulinjoja ei juurikaan vedetä järvien läpi.

Muutoksen myötä syrjäisyyksiluvun piiriin luokiteltavien kuntien määrä kasvaa ja lisästä tulee oikeudenmukaisempi.

4. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosan määräytymisperusteet (3 § ja liite)

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosa on kokonaan uusi kuntien valtionosuuden määräytymistekijä 1.1.2023 alkaen. Lisäosan tulo on ollut tiedossa ja sisältynyt ennakollisiin valtionosuuslaskelmiin. Hyte-kertoimiin on nyt lisätty kulttuurihyvinvoinnin indikaattori, joka on hyvä täydennys.

Tämän lisäosan kautta kunta voi omilla toimillaan vaikuttaa saamansa valtionosuuden määrään. Kriteerin tavoite on hyvä, kun se pyrkii kannustamaan kuntia hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteisiin. Kriteerin kannustinvaikutusta vähentää se, että lisäosana jaettavan valtionosuuden määrä on suhteellisen pieni.

5. Kuntien peruspalvelujen hintaindeksi (4 § ja 8 §:n 3 momentti)

Laskentatapaan ei ole lausuttavaa.

6. Verotuloihin perustuvassa valtionosuuden tasauksessa huomioon otettavat verotulot (5 § ja siirtymäsäännös 8 § 4 mom.)

Asetuksessa muutetaan tulopohjan tasauksessa huomioon otettavia veroja. Aiemmin tasauksen laskennassa käytettiin laskennallista kunnallisveroa ja kunnan yhteisöveron tuottoa. Vuoden 2023 alusta alkaen näiden lisäksi myös laskennallinen kiinteistövero sisältyy tulopohjan tasauksessa huomioon otettaviin veroihin.

Nyt esitettävä muutos on askel oikeaan suuntaan ja erittäin tärkeä.

Kiinteistövero oli vuoteen 2011 kokonaan osana verotuloihin perustuvan tasauksen laskentaa ja nyt se palautuu 50 %:sti tasauslaskennan piiriin voimalaitoskiinteistöjä lukuun ottamatta.

Kun kunnallisvero ja kunnan osuus yhteisöverosta ovat kokonaan mukana tasauksen laskennassa, niin kiinteistöveronkin olisi perusteltua olla kokonaan tasausjärjestelmässä, mutta hyvä että jatkossa edes puoliksi.

Esimerkiksi tuulivoimaloiden jääminen tasauksen ulkopuolelle kokonaan ei taas ole perusteltua. Niiden pitäisi olla myös tasauslaskennan piirissä, koska jopa lainsäädäntö ja viranomaismääräykset estävät osaa kunnista kerryttämästä kiinteistöveroä tuulivoimaloiden kautta. Käytännössä tuulivoimaa voidaan rakentaa vain autioille alueille, mikä johtaa pahimmillaan siihen, että verotulot kunnissa kasvavat hehtaarien kautta, eikä kuntien rahoituspohja taas kohtaa asukasmäärää ja sen tarpeita.

7. Kotikuntakorvausta koskevien tietojen toimittaminen (6 §)

Tähän ei ole lausuttavaa.

8. Siirtolaskelmissa huomioon otettavat verotulot (7 § 2 mom.)

Sote-uudistuksen lopullisissa syksyllä 2023 tehtävissä ja vuoden 2024 alusta alkaen kuntien valtionosuuteen vaikuttavissa siirtolaskelmissa on käytettävä johdonmukaisesti maksuunpanon mukaisia kunnallis- ja yhteisöverotuloja, kuten on käytetty ennakkolaskelmissakin. Näin asetuksessa esitetäänkin ja se on erittäin hyvä tarkennus.

9. Takautuvien palkkaharmonisaatiokustannusten huomioon ottaminen siirtolaskelmissa (7 § 1 mom.)

On oikein, että palkkaharmonisaation takautuvat kustannukset eliminoidaan kunnilta siirtyvän rahoituksen laskennasta, kuten Kuntaliittokin asiasta lausuu.

Puromaa Heli
Hankasalmen kunta